

nomiája, mellyel oly nagy anyagot tudományos értékének kára nélkül nem egészen ötszáz oldalon fel tud ölelni. Ez még talán oly szintén nagyértékű művekkel szemben is előnye, mint Jablonkay Gáboré Loyolai Szent Ignácról vagy Bölcsey Ödönnek valóban monumentális alkotása Capistranói Szent Jánosról. Emeli a mű értékét a szerzőnek választékos, sokoldalúan kifejező erejű nyelve is. Végül pedig Assisi Szent Ferenc egyéniségét, de még magát a könyvet is közelebb hozzák lelkünkhöz a benne bőséggel s finom ízléssel elrendezett műremek-és fényképreprodukciók.

Egy éve a Napkeletben hivatott toll emlékezett meg az újabb magyar Szent Ferenc-irodalomról (azóta az a toll is szép művel áldozott a poverello halhatatlan génuszának). Méltatta Balanyi Györgynek 1925-ben, a Szent István Könyvek sorozatában megjelent *Assisi Szent Ferenc élete* c. munkáját is. A most ismertett monografia ennek a korábbi kisebb műnek nagyarányúvá teljesedése. A két munka összehasonlítása örvedetes tanulságokat tár fel. Látjuk, mint mélyül el a korábbi mű lélektanilag és kortörténetileg egyaránt. Majdnem változatlanul megvan itt a régi szöveg is, de értékes új elemekkel gazdagodott. A nagyobb terjedelem épen nem nehezítette meg áttekinthetőségét; a fejezetei szaporodtak és egymásba kapcsolódó eseményeket emelnek ki. Így élesebb, külön megvilágítást kap a szent és társai életének egy-egy fontos mozzanata, mint az ifjú évek tisztító megpróbáltatásai, az első lépés Isten felé, a «kerekasztal lovagjai», a fenséges «napáldozat». Néhol a korábbi halvány pár vonás helyén most színes, pompás jelenetek mozgalmassága gyönyörködtet; ahol a korábbi mű a szereplőket csak egy-egy futólagos vonással mutatta be, itt sok-sok apró eset során eleven megnyilatkozásban állítja elénk őket.

Balanyi György könyvét, mint történeti és hagiografikus irodalmunk nevezetes gazdagodását, örömmel köszöntjük.

László Vince.

Gujás Tivadar: Sirokkó. Egy egészen fiatal tehetség első szárnypróbálgatása. Nem nagyigényű dolgok, 33 darab, nem is elbeszélés, inkább rajz, hangulatkép, elmélkedés, egy-egy rövid élmény megrögzítése, nagyobb alakítóképeség nélkül, de mély érzés-

sel, és ami a legfőbb: igaz hittel. Ez apróságok tehát, melyek akárhányszor imaszerű fohással végződnek, az építőirányú irodalom közé tartoznak; őszinte, benső hit vonul végig a kis kötetben, melynek fedőlapját is a töviskoszorús Megváltót ábrázoló rajz díszíti.

Az áhítható kereső olvasóközönséget kielégítheti e kötet, melyben több, igazán megkapó történet van. Egyébként a szerző írói tehetségéről érdemleges ítélet nem mondható, míg nagyobb alkotásokkal nem próbálkozik meg. Egyénisége már most is rokonszenvet kelt maga iránt.

Szelényi Ödön.

Gróf Wass Albert: Virágtemetés. *Gróf Wass Albert* verskötetét már csak azért is érdeklődéssel vettük kezünkbe, mert az elszakított magyarság egyik irodalmi megnyilatkozása. *Virágtemetés*, írja köteté homlokára Wass Albert. Temetéssel küldi útjára — tudunkkal első — verskötetét. Ha e versek fájdalma nem lenne több ifjúkori szenvedésnél, ha nem lenne *igaz*, szóvá sem tennék. De kell-e ma «tenyésztieni» Erdélyben a fájdalmat? Ahol «egy évben kétszer hull a falevél, mikor a holt mezőre az élet lüktetése visszatér, ahol a könnyes, régi nóták, rügyek között a hervadást dalolják...»

Ha jönne valaki,
aki egyszer megmondaná nekem,
csak úgy suttogva, csak úgy csendesen:
ahol ennyi csodavirág terem:
a hullámos erdélyi bércen,
mért sír a szél?...

Ez az egyik forrása a kötet borongó hangulatának. A másik kevésbé megfogható. Valami határozatlan bús érzelem tölti el a költő szívét, de egy kötetten keresztül ugyanaz az elégius hang kissé fárásztoán hat. Formaművészetén meglátszik, hogy sokat tanult az újabb költőktől. A könyvet a kolozsvári Minerva szinte luxuskiváltságban adta ki.

Gál János.

Borbély István: A régi Torockó. Kolozsvár, 1927. Dr. Borbély István kolozsvári unitárius kollégiumi igazgató kis könyve önérzetes vallomás hirdetője. Azt hirdeti, hogy «a Székelykő magyar és unitárius népe az idők romboló árájában is sziklaszilárdan áll és él s büszke gyönyörűséggel tekint őseire vissza». Ez a ma képe, a könyvecske

pedig azoknak a fergeteges időknak az eseményeit beszéli el, melyek nem bírták megtörni a kis magyar bánya-város maroknyi lakosságát, sőt azt a maivá formálták ki és edzették meg. Sok baj, keserűség érte a régi Torockót s ezt a változatos multat dicséretre méltó tárgyilagossággal mondja el Borbély. Nem magyarázgat, nem szépítget; lelkiismeretes komolysággal építi fel előadását és meggyőződéses igazságkereséssel tép szét olyan legendákat is, mint pl. a lakosság unitárius hitre való áttérésének kedves, de alaptalan meséjét, ami pedig bizonyára neki magának is nehezeére esett. Az elfogulatlanul keresett igazság azonban csak annál meggyőzőbb erővel hat s csak annál fokozottabb mértékben mélyítheti el a kis Torockó mai lakosának történeti öntudatát. Bár volna minden kis falunknak ilyen történeti könyve, a Felvidéken épen úgy, mint Erdélyben vagy a kopár Alföldön! Akkor remélhetnők, hogy az együtt átélt szenvedések emléke összeforraszthatná egy-egy kisebb terület lakosait, felébreszthetné bennük az együvé tartozás érzését s így fogékonyrá tehetné őket annak megértése iránt is, hogy valamennyien egy nagyobb kulturális közösségnek, a magyarságnak a tagjai. A Borbélyéhoz hasonló kis monografiák a multon keresztül egy-egy szállal fűznék egymáshoz a kis falvakat s ezek a szellemi fonalak sokszor erősebbeknek bizonyulnának, mint a mai államgépezet parancsszavára kiadott közigazgatási intézkedések. Ebből a szempontból tekintve örömmel kell üdvözlönnünk minden kísérletet, amely a mult idők mulasztásait pótolni óhajtván tanulságos könyvet nyújt egy-egy vidék multjáról az érdeklődők kezébe, s mert ezt a magasabb didaktikai célt Borbély könyve sikerrel érheti el, őszintén kívánjuk, hogy minél előbb jelenhessék meg könyvének második része, amely az újkori, a jelek szerint igen érdekesnek ígérkező fejlődést fogja elmondani.

M. E.

A magyar nő könyve. Szerkesztette Pechyné Bartók Mária. Losonczy Sán-

dor könyvnyomdája. Losonc, 1926. Ez a könyv a magyar nemzeti érzést akarja az elszakított felvidéken erősíteni, elsősorban a magyar család lelke, az asszonyok körében. A dagályos előszó szerint: «Ezt a könyvet a magyar nők számára írtuk azzal a látó hittel és megnyugtató bizonyossággal, hogy a Gondviselés a magyar nő elé a mai adottságok között szent és megbecsülhetetlen értékű feladatot állított». A könyv tartalma részben régi, jól ismert költemények, cikkeik közlése, részben új, erre a célra készült szellemi termékek. Amazok közt találjuk például Garay Magyar hölgyét, Arany Ithon című költeményét, Kiss József Czobor Erzsikéjét. Úgy lehet, ezek közlése a Szlovenszkóban, ahol a magyar könyv terjesztése nehézségekbe ütközik, nem felesleges. Az új cikkek közt legértékesebb Alapy Gyula hosszabb tanulmánya, *A magyar nő a történelemben*, mely a csodaszarvas mondájában megörökített leányrablástól kezdve Tutsek Annáig és Szabóné Nogáll Jankáig nyomon kíséri a magyar nő társadalmi életét és szellemi fejlődését. Főleg Szent László és Kálmán király törvényeit és Takáts Sándor munkáit aknázza ki a lelkes hangon tartott történelmi elmefuttatás. Egyed Aladár a falugondozásról ír a falú anyagi jólétének emelése mellett szellemi nevelését is sürgetve. Madame Sans Gène (ez tán mégsem helyes álnév egy komoly cikk élén), valamint Sziklay Ferenc a magyar nő közéleti feladatait vitatja meg szintén főként a falura való tekintettel. Okos dolgokat olvasunk még a magyar népművészet pártolásáról (Bazilidesz Barnáné) és a leányserkészetetről (Limbacher Rezsóné). Hacsak egy része is megvalósul annak a sok szép dolognak, ami e cikkekből mint terv, óhajlás és kötelesség fel van sorolva, akkor a szlovenszkói magyar nők megtették tartozó kötelességüket hazájuk iránt és ez a könyv több lesz, mint írott malaszt: tett, ami minden Demostenesnél szebben beszél. S bizonyára ez volt létrejöttének is igazi célja.

Z. A.